

Si en alguna cosa han coincidit els analistes, tant progressistes com conservadors, durant la llarga campanya electoral dels Estats Units és que aquest país es troba en una cruïlla històrica. També, en aquest mateix sentit, tant els polítics demòcrates com els rivals republicans assenyalen que, entre els nombrosos desafiaments que haurà d'afrontar Barack Obama, el principal és que heretarà un país en un estat profund de crisi. De fet, segons una enquesta recent del diari *USA Today*, quasi la meitat dels nord-americans creuen que la conjuntura actual és la més difícil que ha assumit un nou president els darrers cinquanta anys, és a dir, des que Harry Truman va reemplaçar Franklin D. Roosevelt a les acaballes de la Segona Guerra Mundial.

Sigui com sigui, els reptes que haurà d'afrontar el nou masover de la Casa Blanca són tant interns com externs, però, de segur, el que té més urgència és la crisi econòmica que viuen els Estats Units, derivada del col·lapse de part del sector financer nord-americà. Les dades de l'últim trimestre indiquen una baixada del 0,3% del producte interior brut (PIB) i alguns experts assenyalen que la recessió pot durar fins ben entrat l'any 2010. De fet, els candidats han considerat aquesta crisi com la més important des dels temps de l'anomenada Gran Depressió, als anys 30 del segle passat.

Així doncs, l'actual conjuntura econòmica pot dificultar molt, o fer impossibles, algunes de les grans promeses que el candidat demòcrata va llançar durant la campanya electoral i que eren incloses en el seu programa. Durant la cursa presidencial, per exemple, el senador d'Illinois proposava d'augmentar la despesa en programes socials en prop d'un bilió de dòlars, sobretot en serveis com ara la Sanitat o l'Educació. També va presentar un programa molt ambiciós d'inversions en l'àmbit de les noves tecnologies, amb un pressupost anual d'uns 15.000 milions de dòlars. Igualment, a més d'intentar redreçar l'economia nord-americana, Obama haurà d'assumir un paper de lideratge en les cimeres mundials, destinades a crear un nou marc per al sistema

Durant els darrers mesos, tant a les primàries demòcrates com a la campanya presidencial, el discurs de Barack Obama ha estat farcit de propostes que trencaven la línia seguida per George Bush i que han despertat moltes expectatives. Però no és segur que el nou president dels Estats Units pugui complir totes les promeses.

El president electe dels Estats Units, el demòcrata Barack Obama, s'adreça als seus seguidors durant un acte de la campanya electoral, a Washington, el mes de setembre proppassat.



El difícil repte d'Obama

financer internacional. La primera cita serà aquesta setmana, els dies 14 i 15, encara amb George Bush al comandament del país, però –d'acord amb una llei no escrita– el president sortint hauria de consultar aquesta qüestió amb el president electe, com també alguns altres assumptes de gran importància.

Propostes ajornades. En ser preguntat en un debat presidencial com afectaria la crisi econòmica el seu pla de govern, Barack Obama va reconèixer que algunes de les seves propostes s'haurien d'ajornar, però es va negar a donar-ne detalls concrets. Tan sols va posar d'exemple que durant els primers anys de presidència li resultaria molt difícil de doblar la

despesa en ajuda al desenvolupament, tal com havia assegurat. Ara bé, una de les promeses més emblemàtiques dels demòcrates ha estat la reforma profunda del sistema de salut. Resulta que la despesa sanitària total, pública i privada, s'ha disparat aquests darrers anys i ja significa el 16% del PIB. Moltes famílies i empreses no poden encarar l'increment anual de les quotes de l'assegurança mèdica i, a més a més, hi ha uns 46 milions de persones que no tenen cobertura sanitària.

Entre les principals propostes del nou president demòcrata en aquest àmbit hi ha la de proporcionar generoses retallades fiscals vinculades a la contractació d'una assegurança. A més, també va proposar que aquestes famílies poguessin sol·licitar una



assegurança pública a baix preu. És a dir, Obama projecta d'estendre la cobertura de la sanitat pública, que ara per ara només arriba a militars, jubilats i famílies que viuen per sota el llindar de la pobresa, perquè pugui competir en el mercat lliure amb les asseguradores privades. Ara bé, tot i que els assessors d'Obama asseguruen que aquesta extensió de la sanitat pública es finançarà amb les quotes que paguin las noves famílies que ingressin al sistema, juntament amb la creació d'un nou impost per a aquelles empreses que no assegurin directament els treballadors, els més escèptics creuen que els comptes no quadren i que serà impossible de dur a terme aquest pla.

Tancar Guantánamo. Una de les mesures més significatives que hom creu que prendrà el nou president dels Estats Units durant els primers cent dies de mandat serà el tancament

de la presó de Guantánamo, que ha perjudicat molt la imatge dels nord-americans davant la resta del món. No obstant això, aquesta tampoc no serà una qüestió fàcil de resoldre per a Barack Obama, tal com s'hi va comprometre, sobretot perquè no hi ha proves per a incriminar una gran majoria dels detinguts, raó per la qual s'haurien de deixar en llibertat, com han ordenat els tribunals. El gran problema és que molts detinguts corren un gran risc de patir tortures o fins i tot la mort si són repatriats al seu país. Per contra, l'opció d'atorgar-los un permís de residència als Estats Units aixecaria molta polseguera entre els sectors més conservadors, atès que hi ha el risc que algun dels empresonats a Guantánamo sigui realment un extremista perillós i decideixi de cometre algun atemptat.

També en l'àmbit intern, si bé també amb una clara dimensió internacional, un punt important serà la política am-

biental. Durant bona part de la seva presidència, George Bush va afirmar que el canvi climàtic no existia. Però al darrer tram del seu govern ha reconegut la gravetat de la situació, tot i que no ha establert cap conjunt de mesures per a afrontar aquest desafiament, una responsabilitat que recaurà sobre la propera administració. I encara més: d'aquí a poc més d'un any s'esgota el període que els principals líders mundials van fixar per aprovar un tractat internacional de lluita contra el canvi climàtic. Obama, per tant, haurà d'assumir un paper de lideratge en aquesta negociació, perquè els Estats Units són, de llarg, el país que més contamina de tot el món.

Sortir de l'Iraq. De fet, els reptes internacionals que afronta el nou president no seran pas més fàcils que els interns. En aquest sentit, sens dubte, els problemes més complexos són les dues guerres en què es troba immers el país. Respecte a aquesta qüestió, la promesa més gran que ha fet Barack Obama des de l'inici de la cursa presidencial ha consistit a posar data a la fi de la presència de tropes nord-americanes a l'Iraq. El senador d'Illinois s'ha compromès a retirar els soldats del país àrab en 16 mesos, a un ritme de retirada d'una brigada de combat cada mes.

Això no obstant, la situació sobre el terreny continua essent molt fràgil, i les diverses milícies que combaten a l'Iraq continuen ben armades. Com han reconegut en privat alguns dels assessors d'Obama, si després de l'inici de la retirada la violència hi torna a créixer, el nou president es pot trobar obligat a desfer els plans. Però serà una decisió molt difícil de prendre, perquè fóra molt mal rebuda pels activistes contraris a la guerra que van propulsar la seva candidatura a les primàries demòcrates contra Hillary Clinton.

D'una altra banda, la guerra a l'Afganistan no serà un afer gaire més senzill d'abordar. Durant la campanya, el líder demòcrata ha insistit molt en la importància estratègica d'aquest escenari i sembla confiar que un augment de la presència militar en aquest país asiàtic implicarà la derrota

EL TEMPS parla amb Obama

El corresponsal del TEMPS a Washington, Ricard González, va entrevistar Barack Obama (EL TEMPS 1218) en ocasió d'una conferència que l'aspirant a la candidatura del Partit Demòcrata va fer a la capital del país l'octubre del 2007. En aquella entrevista, centrada en qüestions econòmiques, Obama es comprometia a millorar la situació de la classe treballadora dels Estats Units i, en concret, a alliberar de pagar impostos a uns 10 milions de ciutadans i fer que les empreses en paguessin més.

Podeu llegir l'entrevista sencera a www.eltemps.cat



definitiva dels talibans. Malgrat això, l'orografia tan abrupta de l'Afganistan i la dolorosa experiència soviètica en aquell país suggereixen que derrotar els talibans no serà pas gens fàcil. De fet, els serveis d'intel·ligència nord-americans han reconegut que els talibans van guanyant terreny en el combat contra les tropes de la coalició internacional i que cal un canvi de rumb estratègic. El nou president haurà de decidir, doncs, quina serà aquesta nova estratègia i executar-la. Ara bé, una de les dificultats que tindrà Obama serà de convèncer els seus aliats europeus d'enviar més tropes a l'Afganistan; una possibilitat que ha despertat una forta oposició entre els governs i l'opinió pública europea. Caldrà veure, per tant, fins a quin punt la capacitat de seducció del futur president és capaç de canviar aquesta realitat.

L'amenaça iraniana. L'altre gran maldecap en l'àmbit internacional pot arribar de la mateixa regió: l'Iran i el seu programa nuclear. De fet, Obama ha convertit aquesta qüestió en un dels centres de la seva política exterior. El nou president es mostra disposat a negociar directament amb els líders del règim dels aiatol·làs sense condicions prèvies. Així, després de les eleccions nord-americanes arriba el moment de la veritat pel que fa a les negociacions sobre el programa nuclear iranià. Ara se sabrà si durant aquests darrers mesos l'Iran ha mirat d'alentir el procés negociador tot es-

perant l'arribada d'un president dels Estats Units capaç de fer una proposta més generosa en canvi de renunciar al seu programa d'enriquiment d'urani, o bé si el règim iranià insisteix a prosseguir el seu programa nuclear sense cap limitació externa. En aquest sentit, si el govern de Teheran respon a les intencions d'obertura d'Obama,

Obama ha estat capaç de despertar l'esperança de milions de persones que havien deixat de creure en la política

aquest haurà aconseguit un gran èxit diplomàtic. En canvi, si l'Iran no accepta la proposta del nou president nord-americà és molt probable que a curt termini s'endureixin les sancions econòmiques contra l'Iran. Però la cosa més greu és que aleshores Obama haurà d'acceptar la possibilitat que l'Iran esdevingui una potència nuclear o bé bombardejar les centrals nuclears iranianes.

A més a més, de l'Orient Mitjà arriba encara un altre repte important: el de mitjançar en el conflicte entre palestins i israelians; una situació que viu una fase d'estancament perquè hi manca un lideratge fort a totes dues bandes, capaç d'assumir i concloure una negociació que mena a una pau definitiva. Si el president dels Estats Units no impulsa aquest procés de pau, i no pressiona ambdues parts per tal que arribin a un compromís, la situació

de violència entre israelians i palestins es podria agreujar. A més d'aquest conflicte, la nova administració també haurà de tenir un paper determinant en el conflicte intern libanès i en les negociacions entre Síria i Israel.

Rússia al rerefons. El darrer gran desafiament, però no pas el menys important, que tindrà Barack Obama quan prengui possessió del càrrec de president dels Estats Units el gener del 2009 serà l'emergència de Rússia; un país que torna a sentir-se envalentit després de la victòria, aquest estiu passat, a la guerra contra Geòrgia. Ara més que mai, des de la caiguda del mur de Berlín, de la desaparició de la Unió Soviètica i del final de la guerra freda, Moscou se sent capaç de presentar batalla a occident per al control de la zona més oriental d'Europa i del Caucas. El Kremlin no accepta la nova expansió de l'OTAN prop de les seves fronteres i, per aquesta raó, el repte del nou president dels Estats Units serà de redefinir les relacions amb Rússia.

Sigui com vulgui, la cosa més important de tot plegat és que la victòria de Barack Obama a les eleccions presidencials dels Estats Units s'ha fonamentat en la seva capacitat de despertar l'esperança i inspirar els somnis de milions de nord-americans que havien deixat de creure en la política. Però, com demostren les enquestes, la capacitat de seducció d'Obama ha traspassat oceans i continents i ha aixecat unes enormes expectatives arreu del món que hagi nascut una nova Amèrica més conciliadora i comprensiva. El camí de Barack Obama cap a la victòria no ha estat gens fàcil, però, segurament, encara costarà més d'estar a l'altura de tantes il·lusions, tant les generades als Estats Units com a la resta del món.

Ricard González
Washington